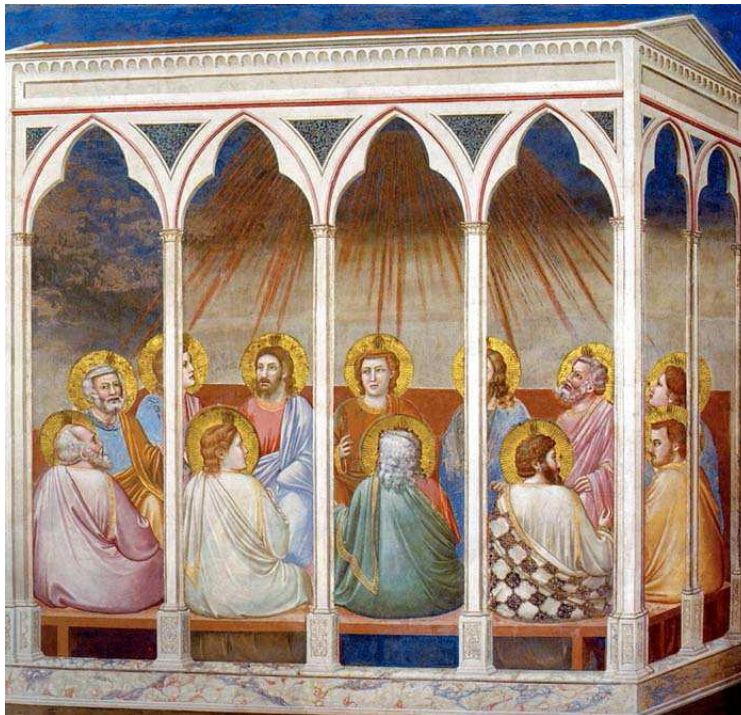

Appell till Hans Helighet påven Benedikt XVI

om återgång till en äkta katolsk sakral konst

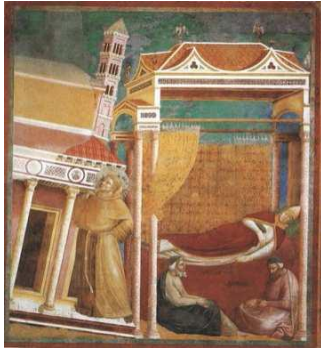

*Veni, Creator Spiritus
mentes tuorum visita
Imple superna gratia
quae tu creasti pectora*

Konst är en fantastisk och outtömlig skatt som hjälper oss att förstå vår tro. Och det är vår skyldighet att lära känna den och förstå den väl. Inte så som konsthistoriker ibland gör, då de tolkar den enbart enligt dess former och bedömer den artistiska tekniken. För oss gäller det istället att tillgodogöra oss det innehåll som gav inspiration till verket och väcka det till liv på nytt. Det är verkligen en skyldighet – även i den framtida prästutbildningen – att lära känna dess skatter och lära oss att förvandla dem till en levande troslära som kan tala till oss än idag.

(Benedikt XVI – möte med kyrkoherdar och prästerskapet i Roms biskopsämbete, den 22 februari 2007)

Kyrkan och Konsten

- a. Helige Fader, sedan många år tillbaka upplever den katolska kyrkan, enligt er helige företrädare Johannes Paulus II:s ord, "bland sina troende med stigande förvirring en stor förlust" i fråga om sitt tvåtusenåriga och harmoniska förhållande till konstens musor. En ny era har inträtt som står i stark motsättning mot den föregående. En ny era som innebär att skaparna av samtidens konst gör motstånd mot och hyser förakt för "de levande formerna eller de levande varelsernas former", som Ortega y Gasset formulerade det, det vill säga förakt för den figurativa realism som under de tidigare århundradena var det som karakteriserade konstnärens önskan att omsorgsfullt och harmoniskt visa på den synliga verklighetens strålande prakt med vilken man önskade skapa en lämplig omgivning för den heliga hostian.
- b. Hans helighet, påve Paulus VI, angav i sitt kända "Tal till konstnärerna" år 1964 ett sätt att återskapa en sund relation mellan konsten och den katolska kyrkan. Den helige Fadern angav här följande punkter som skulle tjäna till en förnyelse av en "pakt" mellan konstnärerna och kyrkan:
 - I. *"Om vi önskar ge den religiösa konstens stora ögonblick, mässan, ett äkta och fullkomligt uttryck, är det nödvändigt att förbereda detta genom god trosundervisning. Det är inte tillåtet att uppfinna en religion, utan vi måste i grunden lära oss att förstå vad som skett mellan Gud och människan. Gud har sanktionerat vissa religiösa uttryck som vi måste lära känna för att undvika att bli löjliga, stammande eller avvikande. Det är nödvändigt med undervisning. Och vi tror att i mässan kommer de som vill vara verkliga konstnärer inte att ha någon svårighet att skaffa sig denna systematiska, tålmodiga men ack så förtjänstfulla och närande kunskap."*
 - II. *"Det behövs ett laboratorium, det vill säga en teknik så att saker och ting faller på rätt plats. Och där lämnar vi ordet till er (konstnärer). Ni kommer att tala om vad som är nödvändigt eftersom det konstnärliga uttrycket som dessa religiösa ögonblick behöver ikläda sig, kommer att få allt sitt rika uttryck i fråga om sätt och medel, och om det behövs, så även av det som är nytt."*
 - III. *"Och slutligen önskar jag tillägga att det inte räcker med troslära och laboratorium. Det behövs också den religiösa impulsens kännetecken som är uppriktighet. Vi har här inte endast att göra med konst utan med andlighet. Vi måste gå in i vårt eget inre och därur ta fram den religiösa kraft som upplevs på ett konstnärligt vis. En personlighet, en röst som ropar ur djupet av hjärtat, en form som är annorlunda än ett enbart sceniskt gestaltande och ett jag som är fullare och mera tröttsamt men också glädjericare. Det är*

nödvändigt att religionen är helt och hållet andlig för då sker det som dagens Kristi himmelfärdsfest får oss att tro. När man går in i sig själv och där finner den energi som gör att man kan stiga upp mot himlen, den himmel där Kristus fann sin tillflykt, då känner vi oss först oändligt långt borta."

- c. Allraheligaste Fader, 45 år efter dessa ord har de inte lett till annat än ett mycket mediokert resultat, för att inte säga till en stor besvikelse. Vi ser hur dag efter dag nya heliga byggnader uppförs utom minsta kunskap om liturgi, endast upprättade enligt funktionella kriterier eller helt enkelt enligt kända arkitekters impressionistiska inspiration. Vi ser våra kyrkor fyllas av bilder som med god vilja kan kallas "religiösa" men som inte förmedlar något religiöst budskap och som i värsta fall kan förvrida människotillblivelsens högsta sanning. Vi se våra heliga bönböcker (lektionarier) fulla av barnsliga och formlösa fraser som verkar illustrera de firanden som Ers Helighet, då Ni var kardinal, redan då beskrev som "liturgier som urartat till shower" (förord till Klaus Gamber, *La réforme liturgique en question* (Den liturgiska reformen ifrågasatt)) och som är i stånd att föröda och förlöjliga konstens musors möjlighet att illustrera sådant som hör till Gud. Och vi hör ännu flera melodier och sånger som är så prosaiska att de skiljer sig milsvitt från den gregorianska sångens högtidliga tradition. Med ett ord, den sakrala konsten och arkitekturen tycks idag inte gynna det ljuva och livgivande mötet med den sanne Guden, utan snarare förhindra det.

I. Hur den nuvarande situationen uppstått

- a. Helige Fader, trots att det gått fyra århundraden sedan detta verk gavs ut, anser vi att "*Discorso al torno alle immagini sacrale e profane*" av kardinal Gabriele Paleotti (1582) tydligt visar på anledningen till den nuvarande bristfälliga situationen. "*Vi anser att missförhållandena inte beror på konstnärens sätt att skapa bilderna, utan snarare på de herrar som beställt dem. Dessa är de verkliga förövarna som lett till missbruken, för konstnärerna följer bara deras instruktioner.*"

II. Teologiska referenser

- a. Helige Fader, de tre välkända och oundgängliga grunderna till den katolska läran om estetiken: *Inegritas, Proportion och Splendor Formae*, kan sammanfattas i en önskan om att äga "Sanningens skönhet". Enhet, sanning, godhet och skönhet är oundgängliga för vår förståelse av den heliga Treenigheten och av liturgin. De utgör det grundläggande tillståndet för *Res sacra*, och dess natur. På samma gång uttrycker de den troendes relation – som är av underordnad natur – till Kristus och kyrkan. Om uttrycket "*pulchrum est quod visum placet*" (ung. "skönt är det som när det skådas behagar", Thomas av Aquino) är sant, då bör den sakrala konsten förnöja och i allra högsta grad glädja alla som ser den.
- b. Den gudomliga samstämmigheten mellan Fadern och Sonen (jfr Joh 14:9) som i Treenigheten är fulländad, konkret och fullkomlig, genomsyrar Skapelsen och den gör det just för att Gud i sitt eget mysteriums transcendens, önskar varelser skapade till Hans avbild som i sin tur kan fira densamma heliga liturgi, intelligent och fritt, som den som firas inom Treenigheten. Principen om den gudomliga samstämmigheten som reglerar relationen mellan Fadern och Sonen, när Sonen i evighet ger sig själv åt Fadern för världens frälsning, och utsändningen av den Helige Ande som ska röra människorna att vända sig mot Gud, reglerar även – fast på ett underordnat och analogt sätt – den liturgiska relationen utanför Treenigheten som gestaltas av människor som inte är Kristus. Kristi person däremot är den fullkomliga människoblivna modellen för oss (vilket vi kan se i de två heliga namn som Thomas av Aquino och den helige Bonaventura gav Honom, *Verbum* och *Imago* – Ordet och Bilden) och den andliga relation som Sonen har i himlen fullbordas här på jorden i kyrkans liturgi. Herrens människotillblivelse är den sakrala konstens princip och källa. En konst som trotsar och inte troget respekterar eller helt lämnar åsido Inkarnationens dogm, som förnekar den genom att göra den abstrakt eller avstår från att ge den en meningsfull form, är oförenlig med definitionen "katolsk sakral konst".
- c. Liturgin är inte något konstlat konstruerat, en intellektuell skapelse som önskar uppfinna en religiös erfarenhet med tidsbundna definitioner. Den stämmer in i lovsången till Offret som sjungs till Guds ära med de skapade varelsernas kör. Den är Treenigheten som kommer in i verkligheten. Denna liturgi bjuder oss att vända oss till Herren, se bort från oss själva eller från andra varelser, för att istället fästa blicken på den präst som firar mässan *in persona Christi*, till Faderns ära. Således är liturgin helig, eftersom den har sin upprinnelse från ovan, från Treenighetens Gud som är från himlen. Därför är den "himlen på jorden", helig därför att så gudomliggjord riktar den sig uppåt genom Kristi offer till Fadern som är i himlen. Av detta skäl kan konsten bara förstås som "liturgins tjänare" och måste i alla dess former överensstämma med Dionysios Areopagitas

definition av den som "det synliga uttrycket av mystiska och övernaturliga skeenden", fastän på samma gång stark och verklig.

- d. Den innerliga sammansmältningen mellan konst och liturgi och den parallella väg dessa tar, stannar inte vid sinnenas upplevelser. Till skillnad från själva det liturgiska firandet finns det konstnärliga och arkitektoniska verket kvar även efter detta. Det har alltså den ytterligare meriten att utgöra ett eko av liturgin även när själva det liturgiska firandet har avslutats. Det är därför viktigt att kyrkans utsmyckning och arkitektoniska struktur äger en pedagogisk och manande funktion som talar om trohet mot det glada budskapet, och att den sålunda ger en försmak av mötet med Herren i Hans boning.
- e. Trohet mot Inkarnationen och trohet mot liturgin är alltså hörnstenarna för den katolska kyrkokonsten.

III. Uppdraget

- a. Helige Fader, prästen och liturgisten har alltid varit medvetna om det ansvar de i och med sin kristna och katolska identitet bär för uppdraget att fostra den sakrala konsten. Därför äger de också ansvar att ta reda på den konstnärs identitet som ska utföra verket. Om denna inte är helt klar måste prästen och liturgisten se till att denne konstnär utifrån sin tekniska skicklighet går en väg som förenar sig med den kristna (och liturgiska). Endast så blir det möjligt för honom att skapa sann sakral konst.

Detta gör att all kulturell relativism utesluts och leder till hedrande av den lokala kulturen och de fromma lokala bruken.

- b. Vikten av att utveckla den lokala fromheten ligger i den katolska kyrkans kulturella rikedom. Utplånandet av den lokala ikonografiska konsten i många samtida kyrkor betyder att man våldför sig på den lokala kulturen. Att istället använda sig av den lokala fromhetens bilder på ett klokt sätt kan gynna känslan av att tillhöra en kyrka som är fast rotad i sitt geografiska och mänskliga sammanhang, samtidigt som man påminner om att den lokala församlingens ingår i kyrkans historia. Det konstnärliga verket kan bli ett värdefullt och heligt hjälpmedel för vitaliseringen av den lokala fromheten, ifall konstnären inte glömmer bort att hämta näring i det traditionella avbildandet. Att göra något annat skulle paradoxalt nog vara detsamma som att förneka den historiska kontinuiteten av de ämnen som skall avbildas.
- c. Avsakraliseringen som pågått under senaste årtionden har hindrat de troende att känna förundran och glädje; detta uppstår av själva närvaron av det Heliga. De kristnas helighet är en kristologisk följd av det faktum att Jesus Kristus, Han som är Faderns Ord och ansikte, blev människa. Om människotillblivelsen är det viktiga, så betyder det inte att människan blivit Gud utan att Gud blivit människa. I den kristna konsten måste vi alltså insistera på bildens roll. "*Ars celebrandi* måste ge näring åt känslan för det sakrala och använda sig av yttre former, till exempel harmonin i riterna, i de liturgiska klädnaderna, i föremålen och i den heliga platsen" (*Sacramentum Caritatis*, n. 42).
- d. Frånvaron av utbildning för prästerna i ämnena sakral konst och arkitektur är idag en svår brist. Det är därför av högsta vikt att sätta in kurser i dessa ämnen upp till universitetsnivå och låta dessa sponsras av den romerska kyrkan. Dessa kurser måste emellertid omges med regler och kyrkliga påbud så att katolska kyrkan bibehåller sin autonoma ställning och fostrar en sammanhängande och sakral arkitektur.

IV. Konstnärerna

- a. Ers Helighet, det är tydligt att konstnärerna drabbats av en utbredd religiös analfabetism. Därför skulle det vara lämpligt att inför en teologisk och liturgisk katekes så att Guds tjänare påven Paulus VI:s intentioner kunde förverkligas (i hans tal hållet vid det minnesvärda mötet med konstnärerna).
- b. Konstnären måste framför allt ha den objektiva förmågan att utföra det verk man beställt av honom och på samma gång bör han känna till eller åtminstone uppskatta kyrkans lära och hennes liturgi. I det förflutna försumrades ofta det första kriteriet men i våra dagar riskerar även det andra att lämnas därhän.
- c. Uppförandet av en helig kristen byggnad eller skapandet av ett musikaliskt verk för liturgin är något som ständigt förkunnar att Jesus Kristus blev människa. Konstnärens kreativa verksamhet kan inte undgå att känna till tron och den ur tron framsprungna moralen. Aposteln Paulus uppmanade de kristna att lära känna Kristus genom anden och att inte "böja sig för världen". Detta betyder att om vi i vårt inre får kännedom om Jesus leder detta till konversion och att vi lägger av oss all världslighet. En icke-troende konstnär kan endast lyckas med att bygga en kyrka om hans utgångspunkt är trons mysterium eller om han upptäcker dess nåd. Då blir hans verk ett vittnesbörd om den Sanning som han sökt och funnit i sitt arbete. Detta är emellertid endast möjligt om han bemödar sig om att vara öppen för trossanningarna och att söka Kristi närvaro, som Kyrkan hjälper honom till och genom vilken det blir möjligt för honom att lära känna och börja leva i den levande Verkligheten.
- d. Att vara misstrogen mot "de stora namnen" betyder inte att en icke-troende eller icke-kristen arkitekts projekt är utan värde och alltid leder fel. De kan bli grunden till att konstnären i det finner en anledning till att träda in på en väg som leder till tron. Tron är ett nödvändigt krav när man bygger en kyrka eller utför ett sakralt verk.
- e. Den kristna konstnären är ödmjuk, han nästan försvinner bakom sitt verk. Han liksom alla vi andra behöver omvändelsen. Då ni var kardinal, Helige Fader, påminde ni oss om att för att kunna lära oss ett nytt sätt att se måste vi först ändra våra hjärtan och utgå från den inre kärnan som är korset och uppståndelsen (jfr. Förordet till *The Spirit of the Liturgy*, s. 117). Medlemmarna av den orientaliska kyrkan vet att innan man gör en ikon fastar man och ber en bön. Den som inte äger ett sinne öppet för tron kan inte skapa ett sakralt verk att användas i liturgin.
- f. Av detta följer att konstnären måste känna till liturgin och den Heliga Skrift. Hon måste respektera traditionens och läroämbetets kontinuitet under de två årtusendena. En kristen konstnär arbetar inte ensam utan i gemenskap med det kristna samfundet av alla tider. En kyrka i vår tid kan inte stå i konflikt med de

former och ting som blivit konsektrerade genom traditionen, medan man förnyar och utveckla den inifrån.

- g. Den gudomliga skönheten är liksom sanningen den sakrala konstens ontologiska grund. Liturgins kännetecken är det rituella firandets innerliga förening med sina plastiska, språkliga och artistiska symboler, det vill säga med den arkitektoniska strukturen och ikonografin som visar på mystagogen eller liturgins tolkning. I liturgin uppenbarar sig nämligen Gud för människan och blir närvarande för henne. Konstnären är alltså på sätt och vis även han överbringaren och ministranten av skönhet, tjänaren av skönheten och sanningens skönhet, så som vi sade här ovan.
- h. Om konstnären är ödmjuk finns det ingen skönhet som går upp emot att låta sig förvandlas av Kristus. Endast på så sätt kan skönheten, som vi har sett kommer endast från Kristus, frälsa världen genom att ge en befallning som är: kärlekens befallning. Slutligen är det ju *"bara kärleken som är trovärdig"*. Hur kan en konstnär bygga en kyrka, som ska avbilda Kristi kropp, om han inte äger den teologala kärleken?
- i. Kristen sakral konst – som är en konst som anpassar sig till liturgin – grundar sig på en blick som öppnar sig i djupet, en blick som vilar på den ecklesiala dimensionen av en tro som delas, en tro som är objektiv, realistisk och delad och som kräver att konstnären utbildas inom kyrkan (jfr *Ibidem* s. 127–131). Att konsten äger frihet betyder inte godtycklighet utan att konstnären frivilligt går med på trons nödvändiga krav. Utan tro finns ingen konst som är anpassad till liturgin, utan en kännedom av Kristus endast "enligt köttet".

V. Den heliga platsen

- a. Allraheligaste Fader, ni skrev då ni ännu var kardinal: "i den eukaristiska liturgin[...] leder prästen människorna i bön och de vänder sig mot Herren" (förordet till Uwe Michael Lang: *Rivolti al Signore. L'orientamento nella preghiera liturgica*) och därför är centrum i varje kyrka Han själv som bor i den och som gör den till det den bör vara (jfr. Joh 2:21). Det skulle därför vara lämpligt att på nytt återinföra versus Christo och att ånyo tillerkänna tabernaklet och Herrens realpresens sin navplacering, mitt i det heliga rummet.
- b. För att återinföra definitionen "helig plats" inom konceptet "templet" kan det vara lämpligt att påminna om grunden till den. En kyrklig byggnads sakrala natur är ett objektivt faktum som existerar efter det att den konsekkrerats, invigts. Denna invigning av en del av utrymmet gör att det skapas en särskild plats för den gudomliga kulten. Denna procedur gör att kyrkorna även kan kallas för "tempel" enligt etymologin av ordet som kommer av det grekiska Τέμνω, "karva ut", av vilket vi får Τέμενος "inhägnad helig plats". För att uttrycka att detta är en plats där de vanliga sysslorna är uteslutna, krävs det några särskilda konstgrepp som uttryckts på olika sätt under hela den västliga kyrkobyggnadens historia. Ett av de grundläggande kraven när man vill uttrycka en byggnads sakrala natur är just att avskärma den och visa att den är något helt annat än den övriga bebyggelsen. Därför har den arkitektoniska traditionen använt sig av monumentala ingångar, vilket framhäver vikten av att träda över en tröskel, och hur man har att göra med en övergång från ett slags plats till en annan. Även det inre av kyrkorna har således markerats genom flera inhägnader som tjänar till att skydda områden där endast prästen har tillträde från de andra där lekmännen håller till. Så blir platserna för sakramenten avskilda från resten av kyrkan.
- c. För att förstå den gamla ritualen som bestod i att konsekkrera byggnaden och som visar att kyrkobyggnaden var den främsta heliga platsen för kristen andakt, måste vi påminna om att konsekkrerandet i själva verket var ett slags dop, där människor utförde vissa gester och uttalade vissa ord som var hämtade från dopritualen, men här gällde byggnaden av sten. Kyrkan, Kristi kropp, tog form i en kyrkobyggnad och på samma sätt som människan viger sig åt Kristus alltifrån dopet så gjordes detta även för ett utrymme. Eftersom denna konsakrering av kyrkobyggnaden kunde jämföras med den av den mänskliga kroppen var det logiskt att byggnaden även hänsyftade på den mänskliga kroppen, som är den gudomliga skapelsens främsta verk. Förutom den golvyta som har formen av ett kors, kan vi finna element av mer eller mindre generisk likhet med människokroppen till exempel i den symmetri som vi finner också i stora delar av Skapelsen. Som om det rörde sig om det inre av kroppen av en konsekkrerad människa råder det även i det inre av kyrkan symmetri.

- d. Ett tredje användbart kriterium när det gäller att definiera den kristna heliga platsen är platsernas hierarki. Detta är en hierarki i fråga om den rumsliga dispositionen av de olika delarna av kultplatsen, det vill säga en hierarki i fråga om utsmyckning och dekoration. Vad beträffar platsens hierarki så är det lämpligt att den plats från vilken de liturgiska läsningarna sker befinner sig på en lite högre position än de andra. Denna upphöjda plats uttrycker vikten av handlingen och är en symbol för den gudomliga närvaron och hjälper oss alltså att förstå denna. Beträffande den andra hierarkin så är det viktigt att utsmyckningen har en annorlunda karaktär på de mindre heliga platserna än på de allra heligaste. Denna gradering kan ske medelst material, färg och föremål. Även denna gradering hjälper till att förstå att vi har att göra med samma slags hierarki som i fråga om arkitekturen skedde genom upphöjningen.
- e. Ett fjärde sätt att understryka den sakrala karaktären av kultplatsen är en omsorgsfull applicering av ljus, ty ljuset är det element som framför alla andra anses efterlikna den gudomliga visheten.
- f. Arkitektur och sakral konst sprids genom efterbildning av de stora mästarnas verk. Men eftersom imitation inte får förekomma i den moderna kulturens kreativa process och undervisningen om denna, blir den till något som anses leda till allvarliga och ohjälpliga skador. De historiska kyrkorna är inte alla byggda av en Michelangelo, Bernini eller Palladio utan av den mångfald av efterföljare som under århundradenas lopp med framgång försökte efterlikna deras verk över hela världen. Resultatet av denna process, som var av "avbildande" art och inte endast "efterliknande", blev en sakral byggnadskonst som utmärkte sig för sitt stora artistiska, arkitektoniska och religiösa värde och den skicklighet med vilken man lyckades överföra den. Därför är den klassiska och traditionella arkitekturen den bäst lämpade för byggandet av religiösa byggnadsverk. Den består av objektivt bedömande av det likaledes objektiva budskapet om sanningen som kyrkan måste överföra. Jesus Kristus och evangeliet kan inte tolkas som något subjektivt och där budskapets universalitet inte erkänns. De är objektiva och absoluta trossanningar som har sin grund i tron. Abstraktioner, symboliska framställningar tolkningar som vill undvika att hänvisa till sinnenas framställning av verkligheten, allt detta som anses vara den moderna konstens hörnstenar i allmänhet, kan inte vara en konst som tillhör kyrkan som institution, och ännu mindre den kyrkobyggnad som har att hysa och förkroppsliga vissheten, sanningen och skönheten i den verkliga och objektiva närvaron av Gud.

VI. Sakral musik och liturgisk sång

- a. Helige Fader, kyrkan har idag tillfälle att återta sin "upphöjda" och framstående roll inom den sakrala musikens område och framför allt inom den musik och de liturgiska psalmer som nödvändigtvis måste kunna inrangeras inom kategorierna "goda" eller "riktiga" genom sin nära överensstämmelse – och inte enbart likhet – med själva liturgin (Paulus VI, *Discorso ai cantori della Cappella pontificia* av den 12 mars 1964).
- b. I kristenhetens tusenåriga historia har det dialektiska förhållandet mellan den sakrala och den profana musiken många gånger betytt att kyrkan fått gripa in och "rensa den romerska liturgins byggnad" ("*ripulire l'edificio della liturgia romana*", ett uttryck som använts av många påvar) från världsliga influenser som till och med musiken inom kyrkorna fick del av, och vilka, genom seklernas gång och musikens progressiva utveckling, blev allt allvarligare och som svämmade över, in i det korrekta liturgiska bruket, för att slutligen ta på sig självt en auktoritär roll av profan karaktär. Från och med påven Johannes XXII:s tid med hans bulla *Docta Sanctorum* (1324) har läroämbetet alltid angivit det riktiga sättet på vilket man bör förstå den musik som tjänar till andaktsövning, alltmedan man så sakta antar de nya tekniker som är förenliga med liturgin. Hela tiden (även innefattande Andra Vatikankonciliet och hela perioden efter detta koncilium) innefattar den liturgiska musiken emellertid gregoriansk sång, som är den främsta grunden och ständiga inspirationskällan, den högsta formen av musik som kan förkroppsliga idealet i den katolska liturgin och dess nobla – *nobilissima* – liturgiska ideal, även vad beträffar dess anonymitet och dess halvt historiska objektiva estetiska, verbala och känslomässiga universalitet.
- c. I våra dagar går det inte att på förhand på ett säkert sätt bestämma musikaliska former och stilar. Skulle man emellertid återuppta den gregorianska sången, god polyfonisk musik även för orglar (även denna inspirerad av den gregorianska) – såväl äldre som modern och samtida musik – då skulle förvisso efter decennier av absolut musikal förvirring och godtycklighet det liturgiska "vokabulär" kunna återskapas, det som den katolska traditionen inom konst och musik ägde under tidigare århundraden. För att använda ett uttryck som påven Paulus VI använde i encyklikan *Mysterium fidei* ägde dessa nämligen egenskapen att vara sanna och äkta "hakar för tron". Tron får ju alltid stöd av element som kan förnimmas med sinnena och som innehåller Sanning och Skönhet. Och de är alltid främmande för steril intellektualism och manér och "arkeologism" (överdrivet arkeologiskt tänkande, ö.a.) som bör undvikas med alla medel (som påven Pius XII sade i sin encyklika *Mediator Dei* vilken inledde det sena 1900-talets liturgiska reform).
- d. I de sköna konster som tjänar andaktsövningen är musiken kanske den allra starkaste, på grund av den konstanta undervisande kraft som läroämbetet alltid har tillerkänt den. Den är också den känsligaste eftersom den till sin natur och till

skillnad från andra konster kräver ett tredje medium mellan skaparen och avnämaren, eller den som tolkar. Därför borde den katolska kyrkan ta ännu bättre hand om sin musik än om de andra konsterna och borde – så som den gjorde tidigare – uppmuntra till utbildning av både kompositörer och uttolkare. På grund av att vårt samhälle av idag är så helt sekulariserat är det förvisso ännu svårare att göra detta idag än det var under senmedeltiden, barocken eller artonhundratalet. Vad som behövs idag är en tydlig kunskap om grunderna så att musikerna – när de en gång lärt sig det nödvändiga och fått nödvändig erfarenhet – kan återskapa såväl sin *sensus Ecclesiae* som sin *sensus Fidei*.

VII. Liturgisk anpassning och "*naodomia*"

- a. Ers helighet, i kölvattnet av ert motu proprio *Summorum Pontificum* av år 2007 skulle det vara bra om det gick att hejda den så kallade "anpassningen" hos de gamla kyrkorna till den nya riten. Nu när det är möjligt för varje katolsk församling att fira mässa enligt ritens extraordinära ordning, skulle vi önska att förstörandet av kyrkans dyrbara arv skulle kunna avbrytas, det som innebär ett ikonoklastiskt borttagande av altare, balustrader och skrin, allt under täckmantel av termen "liturgiska anpassningar".
- b. Det skulle också vara lämpligt med tanke på liturgins juridiska dimensioner att värdera möjligheten av att kyrkan träder in på en väg som leder till definitionen av en konstnärligt och arkitektoniskt "kanon". Detta finns inom den österländska kyrkan och sker i enlighet med en tradition eller vetenskap som gäller byggandet av Templet och vars namn är "*naodomia*".

Appell

Av alla de skäl som anförts ovan, och i övertygelsen att från Ers Helighet möta den faderliga lyhördheten och genom denna den barmhärtiga uppmärksamhet som tillkommer Kristi Ställföreträdare, bönfaller vi Er att läsa vår djupt kända uppmaning angående vår oro över de alarmerande förhållanden som idag råder i alla de konstarter som alltid har bistått den heliga liturgin. Vi ber också måttfullt och ödmjukt om hjälp från Ers Helighet så att sakral konst och arkitektur åter kan bli, och visa sig som, äkta katolsk. Då kan de troende komma åter för att hänföras och glädjas över närvaron av denna ädla och övertygande skönhet, alltid närvarande i Herrens hus, och därigenom komma tillbaka för att ta till sig i hjärtat den förnämsta och evigt unga undervisningen; så att kyrkan i dessa tider av irrationell, världslig och förledande barbarism, intar platsen som den enda sanna och skyddande instansen för verkligt "äkta" konst. Denna konst är äkta därför att den har förmågan att uppblomstra på nytt med utgångspunkt från de äldre rötterna och i sitt eviga ursprung, trogen den allra innerligaste upplevelsen av skönhet – den som strålar från Kristi sanning.

* * *

*